

PAUW, baron Napoleon de (Gent 26 september 1835 – Gent 8 april 1922).

Zijn ouderlijk huis was een trefpunt van het intellectuele Gent. Aan het Gentse atheneum werd De Pauw in de poësis- en retoricaklas sterk beïnvloed door zijn leraar Nederlands **Jacob F. Heremans** (1846-1854). Hij studeerde rechten aan de Gentse Rijksuniversiteit, volgde er de nieuw ingerichte vrije cursus in de Nederlandse letterkunde van **Constant P. Serrure** en Heremans en werd er lid van het studentengenootschap 't **Zal wel gaan**. Na zijn promotie in 1860 schreef hij zich in bij de balie van Gent en werd hij stagiair bij stafhouder Hippolyte Metdepenningen.

Naar aanleiding van het proces-Jacob Karsman stichtte De Pauw met **Julius Vuylsteke** en anderen de **Vlaamsche Advocatenclub** (1864) voor de beoefening van de gerechtelijke welsprekendheid en de studie van het oud-Vlaamse recht. In 1866 werd hij substituut-procureur des Konings te Kortrijk, het begin van een schitterende loopbaan in de magistratuur. In 1902 werd hij procureur-generaal te Gent. Op 15 november 1921 werd hem de titel van baron verleend.

De Pauw was betrokken bij de oprichting van het **Vlaamsch Verbond** in 1861 en hielp Vuylsteke, na zijn machtsovername in 1862, bij de herinrichting van het **Willemsfonds**. Hij werkte ook mee aan de organisatie van het **Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres**.

Alhoewel De Pauw zich inzette voor de toepassing van de eerste taalwetten betreffende de rechtspleging in strafzaken, sprak hij in zijn amtskring doorgaans Frans. Als Vlaamsgezinde zag hij hierin geen tegenspraak omdat hij meende dat de perfecte **tweetaligheid** van de leidende standen in Vlaanderen de 'Vlaamse volkskracht' ten goede kwam.

In 1884 werd hij plaatsvervangend lid, in 1891 werkend lid en in 1911 voorzitter van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis. In 1886 behoorde hij tot de achttien eerst benoemde leden van de Koninklijke **Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde**. Op vraag van de liberalen zich terug te trekken uit protest tegen het niet benoemen van onder anderen Vuylsteke, ging hij, na een ontwijkend antwoord, uiteindelijk niet in.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was De Pauw onderbestuurder van de Academie. Met de voorzitter en secretaris besloot hij alle werkzaamheden stop te zetten. In 1918 protesteerden zij openlijk tegen de

‘drijverijen’ van de Raad van Vlaanderen. In 1920 noemde hij het op het Congrès Estudiantin een schande dat de Gentse Rijksuniversiteit haar honderdste verjaardag onder Moritz von Bissing had gevierd. Bovendien wenste hij dat de universiteit opnieuw zou worden zoals in zijn studententijd. Zijn verklaring maakte grote indruk op de verdedigers van de Franstalige universiteit. Kort daarop nam De Pauw ontslag uit de Academie, die in 1921 een motie voor de volledige vernederlandsing van de Gentse universiteit had goedgekeurd.

LITERATUUR: N. de Pauw, ‘Herinneringen uit mijne jeugd’, in *Gentse Studentenalmanak van 't Zal wel gaan* (1920-1921), p. 99-121; – E. de Seyn, *Dictionnaire des écrivains belges. Bio-bibliographique*, I, 1930; – H. van Houtte, ‘Le Baron Napoléon de Pauw 1835-1922’, in *La Commission royale d'Histoire 1834-1934. Livre jubilaire*, 1934; – L. Willems, ‘Napoleon de Pauw’, in *Jaarboek van de KVATL* (1935), p. 127-143; – W. Rombauts, *De Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde (1886-1914)*, 2 dln., 1979-1981; – G. Baert, ‘Pauw, baron Napoléon de’, in *NBW*, IX, 1981.

JOSÉ VERSCHAEREN